

Sluneční králové ve stínu omezení

Málokde je tak zjevný dopad pandemických omezení běžného života jako u velkých, dlouho připravovaných mezinárodních projektů. Plánují se roky dopředu, pracují na nich týmy odborníků ve více zemích zároveň, probíhají složité jednání – ať už jde o velké hudební či filmové festivaly nebo o významné výstavy. V případě výstavy **Sluneční králové** zahájené loni 31. srpna se jedná o zřejmě nejvýznamnější projekt, na kterém Národní muzeum za celou svoji historii pracovalo. Délkou příprav se snad podobá jen nedávné rekonstrukci samotného muzea, což však byla záležitost jiného druhu.

V době, kdy vzniká tento článek, je sice možné výstavu zhlédnout za velmi omezených podmínek, ale kvůli pandemii byla dlouhé týdny návštěvníkům nepřístupná. A v době, kdy článek budete číst, není jisté, zda Národní muzeum znovu nemuselo své brány uzavřít. Vzhledem k enormnímu úsilí mezinárodního týmu, ekonomickým prostředkům vynaloženým na vznik výstavy

v roce 2005, kdy jsem zpodobila pro Listy Prahy 1 tehdejšího šéfa egyptologického týmu, PhDr. Miroslava Verneru při příležitosti udělení ceny Gratias agit českým egyptologům. Ten ocenění chápal zároveň i jako cenu pro všechny své předchůdce. Od té doby však úspěchů českého egyptologického týmu ještě výrazně přibývalo a ty nejdůležitější výstavy představuje.

vy. Nejde tu ale jen o exponáty samotné, seznámíme se také se základy starověké egyptské civilizace, její strukturou, a také s konkrétními příběhy života a smrti jednotlivých hodnostářů – osobností té doby. Poznáme tak zblízka panovníka Ranefera, který zde slouží na návštěvníku v podobě unikátních plastik, princeznu Šeretnebet nebo písaře Nefera, prostřednictvím mimořádných objevů k nám promlouvají i mnozí další staří Egypťané. Návštěvníkům se ale, kromě českých nálezů, představují také jedinečné zápujčky z mnoha světových muzeí: z Egyptského muzea v Káhiře, z Velkého egyptského muzea v Gize, z muzeí v Berlíně, Lipsku, Hannoveru, Heidelbergu, Hildesheimu a Frankfurtu nad Mohanem. Jsou tu i předměty, které Národní muzeum získalo jako československý podíl na nálezech učiněných expedicí Univerzity Karlovy v Abúsíru.

Návštěva výstavy vyvolává mnoho praktických otázek: uvažujeme, jak je asi složité zajistit vhodné výstavní podmínky pro nepředstavitelné vzácné exponáty. Bezpečnost jejich transportu, pojištění, instalaci za přítomnosti zahraničních odborníků, z jejichž země zápujčky pocházejí. To vše se nakonec navzdory jarní vlně pandemie

podářilo a v letních, příznivějších měsících byly mnohaleté přípravy dokončeny. Výstavu mohl však zatím vidět jen zlomek návštěvníků, kteří by za běžných okolností přišli. Byla by nesmírná škoda, kdyby měla nyní odeznít do prázdna. Její prodloužení a ani virtuální prohlídka zřejmě nelze z důvodu složitosti smluv se zahraničními partnery a ochrany exponátů zajistit.

Výstava je z důvodu zhoršující se epidemiologické situace od 27. prosince 2020 uzavřena. Návštěvníci, kteří mají vstupenky s rezervací na konkrétní čas ve dne uzavření Národního muzea, budou kontaktováni emailem a vstupné jim bude v plné výši vráceno.

Na webových stránkách www.nm.cz najdete virtuální prohlídky dalších několika výstav, které rozhodně stojí za pozornost. Prohlédněte si například výstavu *Cesta na Horu* (k 400 letům výročí bitvy na Bílé hoře), *Lvem mne nazývají* (o nejstarším symbolu české historie a jeho cestě od 13. stol. k dnešku), *Slavní dvořáci skladařelé* (Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Leoš Janáček a Bohuslav Martinů, jména, která se stala světovým fenoménem) a další.

Martina Fialková

PF 2021

Do právě začínajícího roku Vám redakce Listů přeje štěstí, spokojenost a hlavně zdraví.

Dvě a dvě nejsou vždy čtyři

Nad horizontem vykukuje mezi našedivými mraky nesmělé slunce. Je časné zimní ráno. Konec noci, začátek dne, konec jednoho roku, začátek nového. Za krátkou chvíli slunce své „místo na slunci“ obhájí a dosud potmělé střešky zazáří stříbrným leskem jinovatky. V zákoutích dosud skrytých zajiskří i sněhové vločky. Pozůstatky to předešlé nadílky. Nastane nový, krásný, paprsky pozlacený den.

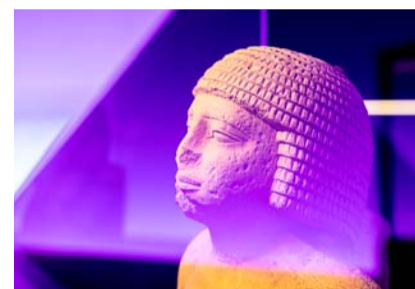
Je to pocit plný očekávání, když se rok překulí. Jako bychom omládlí, jak jsme vše předchozí nechali za sebou, byť jde jen o pár hodin v kalendáři, kterým nastavily odměřování času generace dávno minulé. A přesto! Jak zvláštní kouzlo má ten nový, nepopsaný kalendář na stole, který se teprve začne plnit. Všichni dobře víme o mnoha momentech, které nás čekají a neminou, které tam (asi) postupně zapíšeme. Ale i tak. Jako děti se těšíme na momenty, které nás snad mile překvapí, které nám nový rok přinese, na zážitky a chvíle nečekané, nevšední, nové. Přirozená to lidská zvědavost, zvědavost, touha.

Loni jsem toto dobou uvažoval nad všemi možnými událostmi, které měly v novém roce přijít, na které jsme se mohli těšit. A udělal jsem dobře, když jsem tehdejší výklady numerologů nebral úplně vážně, i když šlo o rok „čtyřkov“ se zajímavými čísly, opticky nevšední, tedy prý tvůrčí, avšak s jasným řádem. To hlavní, čím se loňský rok zapsal do historie, neodhadl nikdo. S realistickým (nikoli pesimistickým) pohledem jsem uzavřel loňský novoroční fejtonek: „mnoho z plánovaného může mít nakonec stejnou „výpovědní hodnotu jako předpovědi numerologů“. A moc jsem se, kupodivu, nemýlil. Namátkou: naši vojáci – a s nimi spousta ostatních po celém světě – oproti očekávání museli čelit konfliktům, byť ne zrovna vojenským, letní olympijské hry v Tokiu se nekonaly a bylo odloženo i otevření nejvyšší budovy světa v Dubaji. I když tam ta „nepříjemná věc“ asi nehrála hlavní roli.

Raději ani nebudu zkoumat, co by měl letošní rok „pětkový“ v předpovědích, prognózách a věštibách znamenat. Nechám se překvapit, po zkušenostech. Jsem však přesvědčen, že slunce bude vycházet i nadále (astronomové odhadují, že ještě něco málo přes 12 miliard let, což je pro nás – lidi – celkem dost času), snih bude padat tu víc, tu méně a radosti i starosti k nám budou přicházet dílem rovným. A pokud by se snad náhodou stalo, že budeme propadat chmurám, vzpomeňme na povzbudivá slova filosofa Immanuela Kanta: „Jako protivnáha čtených životních trampot dala nebesa člověku tři věci – naději, spánek a smích.“

Za sebe i za celou redakci Listů Prahy 1 vám přeji do nového roku pevné zdraví a radost ze života. A pro chvíli neveselost to hlavní: naději.

Ondřej Sedláček

i ke kulturní hodnotě ale doufejme, že alespoň za stávajících podmínek bude návštěva ještě znovu možná.

Výstava světových parametrů dokumentuje největší archeologické objevy českých egyptologů spjaté s výzkumem egyptského Abúsíru, starověkého královského pohřebiště sousedícího na severu s Gizou a na jihu se Sakkárou. Dalo by se říci, že je zároveň vyvrcholením a nejprezentativnější formou prodloužených oslav 100 let české egyptologie, které jsme si připomněli už v roce 2019. Český vědecký tým patřil v zemi faraonů již dlouhé roky mezi ty nejrespektovanější a může se chlubit vynikajícími výsledky. Platilo to ostatně už

Jak vznikl její název? *Sluneční králové* je označení odkazující k panovníkům 5. dynastie, kteří uctívali jako hlavní božstvo staroegyptského panteonu slunečního boha Rea. Čtyři z těchto panovníků si postavili své zádušní komplexy právě v Abúsíru, kde působí čeští egyptologové. Architektura, umění nebo filozofie, stejně jako řízení státu dosáhly za jejich vlády vrcholu. Na výstavě můžeme zhlédnout soubor téměř 300 vzácných předmětů nevyčísitelné hodnoty, starých takřka 5 tisíc let, doposud nikdy ve světě nevystavených. Jsou zde využívány moderní multimediální technologie a k vytvoření atmosféry doby velkých egyptských králů přispívá i nevšední architektura výsta-

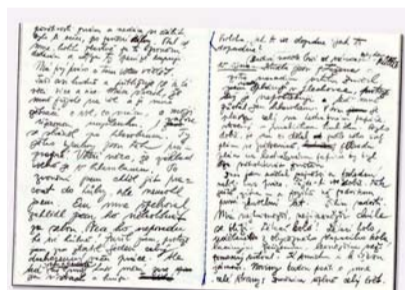
Záhada hlavolamu po 80 letech

Ano, tolik let už uplynulo od prvního vydání příběhu Jaroslava Foglara, který okouzli několik generací dětí a mládeže. Ale i dospělých. Přiznám se rovnou, že patřím k těm, kteří se k jeho přečtení dostali kvůli nedostupnosti zakázaných a nevydávaných Foglarových knížek až krátce po roce 1989. Ale Rychlé šipy, ty jsem znala. A moje dětské vzpomínky uchovaly i silné emoce z černobílé obrazovky, na níž, ještě před příchodem normalizace, příběh ježka v kleci ožil v několika dílech televizního seriálu. A ožívá znovu, tentokrát přímo v ulicích Starého Města. Za záhadou hlavolamu, Janem Tleskačem a dalšími postavami se můžeme vydat do uliček staré Prahy v místech domnělých Stínadel. K příležitosti 80. výročí příběhu, který se stal fenoménem dětské literatury, běží už od prosince venkovní výstava spojená s hrou pro dětské i dospělé zájemce.

Projekt nazvaný *Záhada hlavolamu 80 let* připravila Skautská nadace Jaroslava Foglara, která se stará o spisovatelův odkaz. Kdo se zapojí, může pátrat po předmětech spojených se stínadelskou trilógií. V uličkách, průjezdech či výkladech obchodů lze objevit tajemný deník Jana Tleskače i jeho létající kolo, žlutý špendlík jako odznak Vontů, ale i samotného široka nebo ježka v kleci. V oblasti mezi Revoluční ulicí a Národní třídou je umístěno dvacet pět artefaktů. Pátrat můžete na vlastní pěst, ale i za pomoci herního deníku, který místa upřesní a přidá k nim legendu a úkoly, za jejichž vyřešení lze vyhrát dobrodružné odměny.

Létající kolo Jana Tleskače

Deník Jana Tleskače

Informace najdete na www.rychlesipy.org. Skautská nadace vedle této hry-výstavy vydává také *Deník Jana Tleskače*, jehož většinu textu tvoří reprodukce rukopisu *Záhada hlavolamu*, jak ho Jaroslav Foglar psal pro chystané publikování v Mladém hlasateli v roce 1940. **Maf**

Svátek Tří králů

Tento svátek ukončuje vánoční období. Konců je víc, v dataci se liší církev od církve, ta římsko-katolická končí svátky nedělí po slavnosti Zjevení Páně (tj. po 6. lednu).

Objevujeme zde hned několik oslavných momentů, slavi se krom klanění mudrců v Betlémě i Ježíšův křest či třeba zátrak na svatbě v Káně Galilejské. Běžní ateisté pak odstrojí stromeček a vrací se zpět do všedních dní. Svátek si lze připomenout mnoha způsoby. Kupříkladu tříkrálovou sbírkou, která je letitou charitativní akcí ve jménu K+M+B. Můžeme se zvědavě ptát, zda písmena na obrubní dveři jsou iniciálami oblíbené trojice. A nejsou. Písmena, mezi kterými jsou křížky, značí svatou trojici, v překladu říkají, že Kristus obydli žehná. Což ale nic nemění na faktu, že obecně symbolizují návštěvu tříkrálové trojice v domě. Na počátku loňských Vánoć šlo na vlastní oči vidět tříkrálové světlo, onu záhadnou hvězdu, za kterou dávní králové šli. Ta nebývá vidět na obloze často. Naposledy tomu bylo v době třicetileté války. Tehdy (1623) vyšla tzv. Betlémská hvězda, o které píše Matoušovo evangelium, které mapuje slavný příběh tří mudrců z východu. Nejde o kometu, jak by se mohlo zdát. Světelný úkaz způsobuje velká konjunkce planet Jupiter a Saturn. A právě tu bylo v závěru covidového roku vidět. Otázka je, zda si z toho lze něco dovozovat? Asi dle povahy, někdo vidí příslib, jiní to umí interpretovat v temnější variantě. Každopádně, dávní králové přinášeli zlato, kadidlo a myrhu, tehdy nesmírné bohatství. Od dnešních se čeká, že přinesou naději, po loňském roce je jí

potřeba jako soli. Tři králové se ale objevují i jinde, než jen v církevní a vánoční tradici. Určitě nám mohou vytanout na mysl tři hrdinové protinacistického odboje, kteří vešli do dějin pod přezdívkou Tři králové. Josef Mašín, Josef Balabán a „pobožný pistolník“ Václav Morávek. Nebo taková Tříkrálová deklarace, která predikovala vznik budoucího Československa.

A v roce 1584 v Čechách po Třech králích skončila platnost juliánského kalendáře. Pondělí 6. ledna bylo posledním dnem juliánského kalendáře v Čechách a Rakousku. Následujícím dnem bylo úterý 7. ledna již podle gregoriánského kalendáře.

Jak vidno, svátek Tří králů skrývá mnoho podob. Dokonce i tu, že všechno bylo jinak. Nebyli to králové a nebyli asi jen tři. Asi si ani neřekli Kašpar, Melichar a Baltazar. Ale není našim cílem vyvracet či potvrzovat fakta. Chceme si připomenout a oživit tradici a do nového roku vykročit s nadějí. Za světlem, stejně jako dávní bájní Tři králové. **JN**

Tajemství dřeva – také online

To je název už dvakrát uzavřené výstavy v Národním zemědělském muzeu na Letné.

Autor Martin Patříčný, jehož několikadílný pořad *Kus dřeva ze stromu* jste mohli letos vidět i na televizních obrazovkách, připravoval tuto pozoruhodnou expozici dva roky.

Ve dnech, kdy je muzeum uzavřeno, je možné zhlédnout videoprocházku natočenou Bedřichem Ludvíkem na www.nzm.cz/akce/vystava-tajemství-dřeva.

Výstava trvá do 21. 2. 2021., takže je tu šance, že ještě bude znovu otevřena. **Maf**

PŘIPOMEŇME SI V LEDNU

- 1. 1. 1831 byla založena Matice česká, české muzejní nakladatelství – **190 let**
- 1. 1. 1866 po mnohaletých rekonstrukcích byl uveden do provozu staroměstský orloj, původní orloj byl doplněn kalendářní deskou J. Mánesa – **155 let**
- 2. 1. 1791 v Praze na Karlově náměstí byla otevřena první veřejná obecní nemocnice, v budově bývalého ústavu šlechtičen – **230 let**
- 4. 1. 1896 první koncert České filharmonie pod vedením A. Dvořáka se uskutečnil v Rudolfinu – **125 let**
- 4. 1. 1846 * Jan Karafiát, spisovatel, autor knihy *Brouci* († 31. 1. 1929) – **175 let**
- 10. 1. 1986 † Jaroslav Seifert, básník, nositel Nobelovy ceny (* 23. 9. 1901) – **35 let**
- 12. 1. 1861 † Václav Hanka, básník, filolog, národní buditel, „objevitel“ Rukopisu královédvorského a zelenohorského (* 10. 6. 1791) – **160 let**
- 14. 1. 1896 * Karel Svoboda, malíř, grafik, ilustrátor, scénograf († 16. 9. 1986) – **125 let**
- 24. 1. 1871 * Jiří Karásek ze Lvovic, básník, prozaik, sběratel umění († 5. 3. 1951) – **150 let**
- 31. 1. 1846 zahájila činnost Městská beseda v Praze – **175 let**

PLACENÁ INZERCE

Dalibor Vácha
M+B+M
Josef Mašín, Josef Balabán, Jan Morávek. Tři králové z doby nacistické okupace. Nezpochybnitelní hrdinové, kteří neváhali riskovat a položit životy za osvobození Československa.

Juraj Červenák
ANĎEL V PODSVĚTÍ
Přeložil Robert Pilch
Sedmá kniha z řady historických detektivek o kapitánu Steinovi a notáři Barbaričovi. V Praze zuří mor a císař Rudolf II. se s celým dvorem přestěhoval do Plzně, kde se odehraje celá série zločinů.

KNIHY ZAKOUPÍTE V INTERNETOVÉM KNIHKUPECTVÍ WWW.KOSMAS.CZ

Robert Svoboda – průzkumník v džungli jazyka

To, že jazyků existuje mnoho, patřilo k jeho nejrannějším zážitkům. Maminka Roberta Svobody, dnes velmi oceňovaného překladatele (i do maďarštiny, znala slove i písmem asi osm jazyků. Otec zakládal portugalistiku na Karlově univerzitě, dědeček, profesor filozofie, mluvil česky jako německy. Dnes žije Robert Svoboda v Budapešti a odtud pracuje pro česká nakladatelství. Ale zdaleka nejen, působí také jako redaktor, je vyhledávaný jazykový poradce či mentor mladých překladatelů. V dokumentu pro pořad Babylon v ČT, při jehož natáčení jsme se blíže poznali, říká, že džungle jazyka je úžasný svět, který umožňuje mnohá dobrodružství a průzkumy.

Jste rodákem ze Starého Města pražského, rád se sem vracíte. Co jste si s sebou z pražských uliček odnesl do Budapešti?

Praha má tajuplnější a intimnější ráz, v Budapešti je všechno dvakrát větší, na to si musí člověk nejdřív zvyknout. Ale zároveň má podobnou polohu a řekou dělené uspořádání jako Praha. Například Budínský hrad je při pohledu z druhého břehu Dunaje tam, kde Pražský, jenom Dunaj na rozdíl od Vltavy teče ze severu na jih. Ale třeba v centru Prahy se můžete po Vltavě projíždět na lodíčkách, což v Budapešti není možné. Další rozdíl například je ten, že v dobách mého mládí se na jaře v Praze hloubily patou důlky a hrály se kuličky, což v Budapešti, když jsem se tam ocitl, nikdo neopraktikoval. V Praze poloviny 60. let barevné skleněné a stříbrné ciněny představovaly v dětských očích takovou hodnotu, že se o ně vedly urputné boje. Pamatuji si, že já jsem jednoho dne pořád běhal z rohu Benediktství a Dlouhé, kde bylo hřiště, do hrackářství na rohu Staroměstského náměstí a Celetné, abych si přikoupil další velké hliněny, protože jsem pořád prohrával. Kuličky jsem v Budapešti nikdy nehrál, ale vzpomínky na ně mám stále s sebou.

Prozkoumávání lingvistických tajemství jste měli v rodině, ale jak konkrétně se z vás stal překladatel?

Četl jsem plynně už od čtyř let a mohl se vydávat do světů, které mi odhalovaly dětské knížky a časopisy, mohl jsem podvédomě „nasávat“ styl jednotlivých autorů, a jak jistě víte, česká dětská literatura šedesátých let byla překvapivě kvalitní. I tehdejší ilustrátoři mě zásadněm způsobem okouzlili. Měl jsem později prakticky stejně blízko ke psaní jako k výtvarnému umění. Výtvarné obory mě jednu dobu přitahovaly mnohem víc.

A překládání? Na Akademickém gymnáziu (ve Štěpánské) jsme měli latinu a překládali různé texty. A já jsem starověké básníky, i když to nebylo povinné,

překládal vždycky ve verších, protože jen tak jsem měl pocit, že jsem úkol splnil beze zbytku. Velice jsem si oblíbil i poetiku, například francouzskou baladu. Balady (i jiné básně) jsem psal vlastní nebo jsem je zkoušel po svém přepisovat a „modernizovat“ různé starší překlady, například Vrchlického nebo Hrubína. Čistě pro sebe.

Přemýšleli jste už dříve v Česku, když jste se lehce učil jazyky, že byste třeba chtěl žít někde jinde, třeba i na Západě? Nebo ten přesun do Budapešti přinesla náhoda?

Maďarsko, to byla víceméně náhoda. Takzvaný osud. Seznámil jsem se s dívkou, kvůli které jsem se začal učit maďarsky. Do té doby jsem pomýšlel spíše na tu výtvarnou dráhu, zejména animovaný film, v záloze byla klasická filologie. Ale ještě víc mě okouzila už zmíněná Maďarka, a tak jsem nakonec skončil jako posluchač FF UK na oborech hungaristika a germanistika a posléze v Maďarsku. **Jaká byla Budapešť v čase, kdy jste tam zakotvil, a co jste tam zpočátku dělal?**

Po dvou letech studia v Praze jsem přestoupil na budapeštskou univerzitu ELTE a tam studia dokončil. Absolvoval jsem v roce 1980. Už při studiu jsem si začal přivydělávat překlady a tlumočením, a tak jsem získal různé kontakty. Díky nim jsem mohl – poté, co jsem se jako ženatý mladý muž v Budapešti usadil – nastoupit do české a slovenské redakce časopisu Maďarský týden, který vycházel v pěti jazykových mutacích. Zatímco v tehdejší Československu vrcholila „normalizace“, Maďarsko až příliš nápadně začalo pokukovat po Západu a to se projevilo i v médiích. Citelné uvolnění bylo patrné ve všech sférách. Pamětníci si vzpomenu na filmy nebo rockové koncerty, jinde v socialistickém táboře zakázané nebo přinejmenším nevdané. Ošidný pocit přibývajících svobody a „tání“ měl ovšem kompenzovat snižující se životní úroveň a problémy maďarské ekonomiky sedmdesátých let.

V překladu jsem se hodně procvičil i na dalším místě, v zahraničním vysílání Maďarského rozhlasu. Dostal jsem ke svému překvapení volnou ruku. Dělal jsem tedy monotematické pořady věnované osobnostem maďarské literatury: Frigyes Karinthy, Sándor Weöres, István Orkény, Lajos Kassák a další. A co nebylo přeložené, přeložil jsem si sám. Poměrně hodně jsem ale překládal i do maďarštiny – od reportáží po eseje a beletristické texty a v neposlední řadě rozhlasové hry, což je žánr, který vysloveně miluji. Dodejme, že Maďaři byli v rozhlasových hrách

a adaptacích literárních děl vždy na vysoké úrovni. Sám jsem pro Maďarský rozhlas dramatisoval vlastní překlad Loupežnické pohádky Karla Čapka. Z toho vyplývá, že někdy jsem český hungarista, někdy maďarský bohémista, podle toho, co je zrovna potřeba.

V současné době jste překladatel „na volné noze“. Pokud si můžete vybrat práci, co si vybíráte?

Nejsem jen překladatel, ale i redaktor, jazykový poradce, někdy organizátor literárních pořadů, moderátor rozhovorů, propagátor maďarské kultury v Česku a české v Maďarsku, mentor začínajících překladatelů. Takže někdy je všelijakých nabídek opravdu mnoho a různě se prolínají. Musím z toho všeho vybírat. Na překládání je příjemná právě ta rozmanitost. Každý autor je jiný, každé dílo předsta-

vuje svébytný svět. Nechci, aby tu vznikl mylný dojem, že se snad specializuji jen na takzvanou „vysokou“ literaturu. I v dětské nebo oddechové literatuře se najdou vyslovené skvosty (perličky na dně, jak by řekl Hrabal). Určitě bych se ale nepustil do překládání autora, který se mi z nějakého hlediska protiví. Musím se s tvůrcem originálně duševně sžít.

Knihu Pétera Esterházyho, za kterou jste byl oceněn Magnesii Literou a významnou Jungmannovou cenou Obce překladatelů za nejlepší překlad roku 2013 jste si také vybral sám? Dá se dílo Harmonie caelestis k něčemu z české literatury přirovnat?

Celkem jsem přeložil tři Esterházyho romány (kromě Harmonie caelestis ještě Opravené vydání a Deník se sl. Inivkou) a ke všem jsem byl vybrán. Po tom prvním, oceněném, už zcela vědomě jako „odborník“ na Esterházyho. Nabídnuté příležitosti jsem se ovšem ve všech případech rád chopil, protože jde o autora, který mi opravdu sedne, i když by možná trvalo dlouho, než by se mi podařilo precizně formulovat, čím a proč. Prostě takové „souznění duší“, které má za následek, že se mi Esterházy překládá výborně.

A jestli se dá Harmonia přirovnat k něčemu z české literatury? Jistě, pokud najdete spisovatele, který drze rozstříhá Bibli a analýz obsahující historii celé země, ba celého našeho kontinentu, smíchá to s výstřížky z bulvárů a lechtivých plátků, se stránkami vytrhanými z vědeckých a pavědeckých publikací, s plakáty a reklamními letáky, potom to zdánlivě bez ladu a skladu všelijak poslepuje dohromady, významným osobnostem na obrázcích přikreslí vousy, fajfky a brýle a udělá z toho půl knihy. A pak k tomu připiše druhou část, která vyhlíží o něco tradičněji, ale pro kterou je – jak si uvědomíte patrně až po dočtení celého románu – ta poslepaná první část navodem k použití, a sežene nakladatele, který to celé vydá v jednom vzápětí. Pak najdete Esterházyho dvojníka, který zřejmě napsal něco podobného, jako je Harmonia caelestis.

Máte po tomto obřím díle a jeho úspěchu vůbec ještě nějakou překladatelskou metu, dílo, se kterým byste opravdu chtěl seznámit české čtenáře?

Při rozhovorech s překladateli se často používají slova jako „meta“, „cíl“, „boj“, „zápas“, jako by šlo o nějaký závod nebo

řvačku překladatele s autorem, jako by se muselo rozhodnout, kdo s koho. Nebo jako by přeložené dílo bylo loveckou trofejí, hlavou s parohy, kterou si pověsíte na zeď, zatímco vydělanou kůži skoleného jedince si rozprostřete před krbem.

Já to tak neberu. Nemyslím si, že po Harmonii caelestis musím za každou cenu postoupit na nějakou objektivně vyšší příčku (nebo zabalit fidiálka a jít od válu). Často se stane, že i v komornějších žánrech, v docela krátké povídce se otvírají překvapivé neznámé světy. Teď právě překládám knihu vynikající, svérázně maďarské povídkářky Ediny Svoren, laureátky Evropské literární ceny. Její rafinované textové konstrukce, postupně odhalované souvislosti mezi ději a postavami, jemná ironie a sotva postřehnutelná, a přesto působivá sarkasmus budou, myslím, i pro českého čtenáře objevem.

Možná, že překladatelská práce je z kulturní oblasti ta nejméně postižená v současné koronavirové době. Ze své podstaty se vykonává doma. Přesto i vy v Maďarsku jistě vyhlížíte konec pandemie.

S první větou bohužel nemohu souhlasit. Překladatel si opravdu může překládat doma, ale doma si můžete hrát i divadlo, zpívat, taky koupit sud a čepovat si pivo. Ale pokud z těchto činností máte žít, potřebujete příjemce: diváky, posluchače, hosty v hospodě. Překladatel potřebuje čtenáře a zprostředkovatele, kteří jeho práci čtenářům nabídnou. Nakladatele, který knihu vyrobí a knihkupec, který ji čtenáři prodá.

Ale i když nepřekládá literaturu, potřebuje zákazníka, který zrovna nekračuje a může mu nějaký překlad zadat. Vyhodou ale je, že si dávno zvykl na home office, v tom máte pravdu. I my překladatelé věříme, že pandemie nebude trvat věčně, a připravujeme události na rok 2021, například na jarní Svět knihy v Praze, který se má konat oproti dřívějším ročníkům skoro o měsíc dříve. Prostě se upínáme k naději. *Dum spiro, spero* – jak říkali staří latinci: *Dokud dýchám, doufám*. A dnes to, myslím, platí dvojnásob.

Martina Fialková
foto Tomáš Kubák

Starejte se o své miláčky

EKORUBRIKA

Tak tu máme leden, v leckom z nás ještě dozívá euforie novoročních předsevzetí. Využijte tuhle energii a postarejte se o své domácí miláčky. Nebudete litovat. Těmi miláčky ale nemyslím pejska nebo kočky. Ti si jistě dokážou sami pozornost vybojovat sami. Myslím na domácí miláčky, kteří vám doma perou a myjí. Na nový rok je rozhodně dobré jim věnovat trochu jednoduché péče.

Třeba vyčistit filtr. Je to vcelku jednoduchý úkon, zabere jen pár minut. Ale to neubírá nic na jeho důležitosti. Pračka s upcápným filtrem se trápí a nakrásně se může stát, že to čerpadlo vzdá. A oprava je větší

otrava, než zakleknout a filtr vyčistit.

Některé čistící úkony jsou vcelku jednoduché a pračka si je udělá sama. Když ji tedy pustíte. Čas od času se hodí pračku pustit na prázdnou, přidat trochu octa a dopřát pračce očistu.

Proč to píšu v tomto jinak ekologickém okénku? Právě proto, že taková péče o spotřebiče a vybavení, které prodlužuje jejich životnost, je vpravdě ekologické počínání. Jestli vám pračka díky vaší péči vydrží o pár let déle, je jenom dobře. Hezké prání

Martin Mach Ondřej / Ekolist.cz

Právní poradna spotřebitelského časopisu dTest:

DOTAZ: Zajímalo by mě, zda je někde zakotvena povinnost poskytovatele internetového připojení předem informovat zákazníka o výpadech kvůli servisním zásahům? Nepravidelně pracujeme s manželé z domova a již několikrát se nám stalo, že z ničeho nic přestal internet fungovat, ale nikdo nás o tom předem neinformoval. Na zákaznické lince nám pak řekli, že dělají servisní zásahy. Výpadek byl vždy minimálně na 45 minut. Když jsem napsala jednateli společnosti, jestli je to standardní, neodpověděli mi.

ODPOVĚď: V občanském zákoníku je obecně stanovena prevenční povinnost, která říká, že si má každý počínat tak, aby druhému nevznikla škoda. Podle našeho názoru by vás měl poskytovatel služeb informovat, pokud dokáže výpadek naplánovat. Na druhou stranu zákon o elektronických komunikacích upravuje nahrazování škody speciálně. Říká, že podnikatel poskytující službu elektronických komunikací není povinen nahradit jejím uživatelům škodu, která jim vznikne v důsledku přerušení služby

nebo jejího vadného poskytnutí.

Největším trestem pro podnikatele tak bude nejspíše to, že smlouvu ukončí a využijete nabídku konkurence.

DOTAZ: Uzavřela jsem s pronajímatelem před dvěma lety nájemní smlouvu. Pronajímatel si ode mě vzal kauci ve výši deset tisíc korun. Nyní mi bude nájem končit. Slyšela jsem, že by mi kromě kauce měl navíc vrátit i nějaké úroky. Je to pravda?

ODPOVĚď: Občanský zákoník říká, že nájemce má nárok i na úrok z kauce. Jeho konkrétní výši ale nespécifikuje. Většinou si výši úroku sjednají strany ve smlouvě. Pokud takové ujednání chybí, máte jako nájemce právo na úrok alespoň ve výši obvyklé pro úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídle pronajímatele v době uzavření nájemní smlouvy.

Kontaktovat můžete i poradenskou linku časopisu dTest – tel.: 299 149 009

Do nového roku s odvahou začít psát

Jak už věděli naši předci, dlouhé zimní večery jsou ideální pro vyprávění příběhů. Pokud se i ve vašem šuplíku práší na nedokončená díla nebo v hlavě již nějakou dobu dozrává nápad, který by si určitě zasloužil převyprávět, je v novém roce ideální čas vrhnout se do této výzvy naplno a podělit se se svou kreativitou i s ostatními. K tomu, jak překonat tvůrčí blok a obtížné začátky, přinášíme několik zajímavých tipů.

Strach z prázdnoty je snad tím nejhorším, co musí každý budoucí autor překonat. Latinským označením tohoto jevu, Horror Vacui, pojmenovali nadšenci z žižkovské Poustevny svůj podcast, ve kterém radí, jak psát a porážet strach z první prázdné stránky. Moderátor Jonáš Zbořil zde v šesti dílech spolu se zavedenými autorkami a autory rozmlouvá nad způsoby, jak zvládnout psaní napříč různými žánry, ale také radí, jak vykřesat příběh z obyčejných zážitků, nastavit si psací rutinu a s hosty hovořit o tom, jak správně napsat první e-mail k odeslaným rukopisům. Všechny díly jsou k poslechu na www.poustevna.org nebo přes službu Spotify.

Martina Janoušková

Covidu navzdory!

Když divadla nehrají, vypadá to, že se nic neděje, ale opak je pravdou. V divadlech to žije a zkouší se o sto šest, ač není úplně jasné, kdy finální podobu spatří diváci v sále. Že vám to přijde demotivační? S tím se přece musí umět bojovat! Divadelní spolek Kašpar bojovat umí a tak vstupuje do nového roku s nemalými ambicemi. Zkouší se hned tři nové inscenace a jedna již zakončovaná z podzimu čeká na uvedení.

Podzimní premiéru McDonaghovy Krásky z Leenane v režii Jakuba Špalka už se bohužel před veřejností realizovat nepodařilo, ale věříme, že na jaře její čas dozraje. A od ledna začínáme s třemi dalšími plánovanými premiérami. V režii Filipa Nuckollse se chystá TERASA Jeana-Clauda Carriéra a autorská inscenace PAŠIJE. Pavel Lagner podruhé v roli režiséra připravuje hru Torbena Bettse VINCENC. Tak si držme palce, ať na svou premiéru nemusí čekat dlouho. **Divadlu zdar, Covidu zmar.**

DIVADLO
MINARET

Reduta Národní 20, Praha 1
www.divadlominalet.cz, 732 575 666
info@divadlominalet.cz
Sledujte web Divadla Minaret s aktuálními informacemi v souvislosti s opatřeními vlády.

17. Tři veselá prasátka	15.00
24. O chaloupce z perníku	15.00
25. O chaloupce z perníku	9.00, 10.30
31. Strašidla v Couchách	15.00

Činnost v součahu je podporována hl. m. Prahou a Prahou 1.

Herecké kurzy v Redutě! Herecké kurzy pro děti a mládež (ve věku 10 až 18 let) na Praze 1. Blíží informace na tel.: 732 575 666.

www.listyprahy1.cz

STUDIODIVADLO

Palác Fénix, Václavské nám. 802/56, P 1
www.studiodva.cz, 222 222 598,
pokladna@studiodva.cz

STUDIO DVA DIVADLO

JSME S VÁMI
ONLINE VYSÍLÁNÍ

Aktuální situace nám neumožňuje otevřít brány našeho divadla, můžete se alespoň těšit na naše online živá vysílání JSME S VÁMI, které jste si tolik oblíbili. Exkluzivní vysílání, které začíná v klasických 19.00 hodin na facebookovém profilu divadla Studio DVA, je zdarma. Zájemci si však mohou pořídit Dobrovolnou vstupenku. Pevně věříme, že vás humor nepouští a strávíte rádi večer ve společnosti našich hvězd jako, jsou Patrik Hartl, Bob Klepl, Monika Absolonová, Eva Holubová a řada dalších.

V novém roce se k vám přihlásíme poprvé ve středu 6. ledna kdy budete moci zhlédnout Speciál JSME S VÁMI Petře Hapko, děkujeme online koncert na podporu Centra Paraple. Michal Horáček uvede průřez písní z dílny H+H. Sledovat můžete pořad na facebooku našeho divadla, Centra Paraple a na Mall.tv v sérii #kulturažije. Mezi hosty se objeví kromě Petra Maláška a jeho skupiny také Lenka Nová, Ondřej Ruml, Petra Hřebíčková, Jana Lota, Jan Maxián, Jan Sklenář a jako speciální host Xavier Baumaxa. Koncert bude věnován na podporu Centra Paraple.

V lednu se dále můžete těšit v našich přenosech na Petra Kostku, Carmen Mayerovou, Danielu Kolářovou, Martu Vančurovou a mnoho dalších.

Informace o našich přenosech najdete na www.studiodva.cz

Nebe nad hlavou

Slunce vychází v 7:58 až 7:35, zapadá v 16:09 až 16:53. Do Vodnáře vstoupí 19. 1. (21:40). Země bude Slunci nejbližší 2. 1. v 15 h (147,1 ml km). **► Venuše** (-3,9 mag) bude na začátku měsíce ráno nízko nad JV. **Mars** (0,89 mag) v první polovině noci odchází z Ryb. Večer nízko nad JZ jsou počátkem měsíce **Jupiter** (-2mag) se **Saturnem** (0,6 mag), v druhé polovině měsíce **Merkur** (-0,8 mag). **► Měsíc:** nov 13. 1. (6:00), úplně 28. 1. (20:16). Konjunkce s hvězdou Regulus (Lev) nastane 2. 1., a pak znovu 30. 1. Poblíž Měsíce bude 6. 1. Spica (Panna), 20. a 21. 1. Mars, 24. 1. Aldebaran (Býk), 27. 1. Pollux (Blíženci). **► Maximum meteorického roje Kvadrantid** (ideální četnost 120) je vypočteno na 3. 1. (16 h). Po setmění lze pozorovat dlouhé meteory letící ze severu. **wi**

leden

POŘADY PRO SENIORY

Ztajená historie Prahy – vycházky Vlastivědného kroužku, sraz vždy ve 13.45

- Barokní venkovní repliky gotických madon – sraz za Prašnou bránou v Celetné ulici
- Slavné zapomenuté zjevy Chudobíc – sraz v Opletalově ulici u vchodu do pasáže k ČTK